

Mottaker
Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.: 2025/0347-2

Saksbehandler: Ingvild Nordtveit
Saksansvarlig: Marita Skjæveland

Dato: 05.09.2025

Høringsuttalelse - Rapport fra Ekspertgruppen for utredning av virkemidler for å fremme sirkulære aktiviteter

1. Innledning

Klima- og miljødepartementets sendte 6. juni 2025 rapporten "Ikke rett fram", utarbeidet av Ekspertgruppen for utredning av virkemidler for å fremme sirkulære aktiviteter ("ekspertgruppen"), på høring. Høringsfristen er 7. september 2025.

Ekspertgruppens mandat har vært å gjennomføre en helhetlig utredning av hvilke virkemidler som er effektive for å fremme en mer sirkulær økonomi, og som gir bedre utnyttelse av fornybare og ikke-fornybare ressurser, bærekraftig produksjon og forbruk, og økt verdiskaping. I rapporten er det gitt anbefalinger om en rekke tiltak innenfor ulike markeder.

Konkurransetilsynet anerkjenner behovet for en mer sirkulær og bærekraftig økonomi, og er i hovedsak positiv til flere av forslagene i rapporten. Samtidig er det enkelte av ekspertgruppens anbefalinger, der det etter tilsynets vurdering er viktige konkurransehensyn som bør tas med i vurderinger av tiltak for en mer sirkulær økonomi.

Konkurransetilsynets vil nedenfor knytte noen korte merknader til enkelte av ekspertgruppens anbefalinger.

2. Konkurransetilsynets merknader

2.1 Virkemidler for å fremme sirkulære aktiviteter

I kapittel 5 av rapporten kommer ekspertgruppen med anbefalinger om hvilke virkemidler som kan og bør brukes, for å fremme sirkulære aktiviteter. Konkurransetilsynet støtter ekspertgruppens vurderinger av når ulike virkemidler bør benyttes, og er i utgangspunktet positive til å benytte virkemidler som avgifter og kvoter for å korrigere for markedssvikt. Dette er etter tilsynets vurdering egnede virkemidler, som sammen med velfungerende konkurranse vil gi en mer effektiv bruk av samfunnets ressurser, samtidig som det legges til rette for innovasjon.

Det er imidlertid Konkurransetilsynets vurdering at reguleringer ikke bør være strengere enn det som er nødvendig for å korrigere for eksterne virkninger eller andre former for

markedssvikt. Eksempelvis vil reguleringer som stiller krav til spesifikk teknologi eller løsninger begrense mulighetene for konkurranse gjennom innovasjon. Dette vil igjen kunne begrense utviklingen av nye og mer bærekraftige løsninger og teknologier. Det er også viktig at regulering for å fremme sirkulære aktiviteter ikke bidrar til unødvendig høye etableringshindringer eller legger til rette for koordinering mellom aktører, noe som kan redusere aktørenes insentiver til innovasjon og til å levere best mulig tjenester til lavest mulig pris for forbrukerne. Det vises i denne sammenheng til at tilsynet tidligere har påpekt ulempene som følger av den omfattende reguleringen av avfallsbransjen.¹

Konkurransetilsynet mener på denne bakgrunn at de ulike forslag til reguleringer for en mer sirkulær økonomi må vurderes nærmere, slik at man ikke går for langt og på den måten risikerer å hemme innovasjon og utvikling.

2.2 Temaer på tvers

Standarder som fremmer sirkulær økonomi

I rapportens kapittel 8 foreslår ekspertgruppen blant annet at det utvikles flere bransjevis og nasjonale standarder som kan fremme utviklingen av en sirkulær økonomi, for eksempel knyttet til oppfyllelse av regelverk, til oppskalering av nye sirkulære løsninger og til kunnskapsutvikling. Konkurransetilsynet er positiv til standarder som kan bidra til bærekraft, herunder en mer sirkulær økonomi. Samtidig er det viktig å sikre at slike standarder utvikles og gjennomføres innenfor rammene av konkurranseloven, og legger til rette for velfungerende konkurranse.

Standarder for bærekraft kan være bra for konkurransen, blant annet fordi den kan fremme innovasjon og utvikling av mer bærekraftige produkt og produksjonsmetoder, og fordi de kan gi kunder kunnskap til å ta mer bærekraftige valg. Slike standarder kan imidlertid også være skadelig for konkurransen, særlig dersom de fører til koordinering, stenger ute alternative standarder og/eller begrenser enkelte foretak sin mulighet til å konkurrere. Eksempelvis vil aktører kunne koordinere om en minimumsstandard i stedet for å konkurrere om å levere de beste mulige løsningene. Da kan man ende opp med mindre bærekraftige løsninger enn man kunne oppnådd uten en felles bransjestandard. Konkurransetilsynet viser i denne sammenheng til EU-kommisjonens seks kriterier for når det er lite sannsynlig at bærekraftsstandarder vil være ulovlige.²

Bransjeordning for reparasjon av produkter

Ekspertgruppen anbefaler videre at det innføres en bransjeordning for reparasjon av elektronikk og hvitevarer, og at denne ordningen bør organiseres gjennom en bransjeavtale og finansieres av et gebyr ved salg av nye produkter, der bransjen selv står for fastsettelsen av gebyret. En ordning for reparasjoner av tekstiler, sko og reiseeffekter er også anbefalt, men da finansiert av myndighetene, forutsatt at det innføres en egen tekstilavgift.

Konkurransetilsynet oppfatter at formålet med en slik bransjeordning for reparasjoner skal være mindre avfall, og at ressurser og produkter blir i økonomien lengst mulig. Dersom produsenter får insentiver til å produsere produkter som varer lenger, som kan repareres til en lavest mulig ressursbruk, og som vil føre til mindre avfall, vil det være positivt. I tillegg må forbrukerne ha insentiver til å reparere heller enn å kjøpe nytt, ved at det er billigere å reparere enn å kjøpe nytt, også om man tar hensyn til kvaliteten på produktet etter reparasjon sammenlignet med et nytt produkt.

Et gebyr på nye produkter vil isolert sett føre til at nye produkter blir dyrere sammenlignet med kostnaden for å reparere gamle produkter. Aktørenes insentiv til å sette gebyret

¹ Kronikk på trykk i Dagens Næringsliv 12. oktober 2020: [Kronikk: Uheldige regler kveler nytenkning i avfallsbransjen - Konkurransetilsynet](#)

² [Standarder for bærekraft - Konkurransetilsynet](#)

tilstrekkelig høyt, slik at forbrukerne i større grad vil velge reparasjon fremfor nytt produkt, vil avhenge av hvorvidt det for aktørene i bransjen vil være mest lønnsomt å selge nye produkter sammenlignet med lønnsomheten for å reparere produkter som er ødelagt. Det er altså ikke gitt at bransjen selv vil ha incentiv til å sette gebyret på det nivået som er nødvendig for å sikre at ordningen gir den effekten som er ønsket.

Dersom bransjen selv skal stå for fastsettelsen av et gebyr er det også nødvendig at organiseringen av bransjeordningen utformes slik at det ikke legger til rette for koordinering eller andre former for begrensning i konkurransen. Eksempelvis må det ikke utveksles sensitiv informasjon mellom konkurrenter eller potensielle konkurrenter, og det må sikres at en slik ordning blir et reelt bærekraftssamarbeid og ikke benyttes for å skjule konkurransebegrensende samarbeid.

Konkurransetilsynet mener på denne bakgrunn at en slik bransjeordning bør utredes nærmere for å unngå at det fører til begrensninger i konkurransen, og at det bør vurderes om en objektiv tredjepart er bedre egnet til å fastsette gebyret på en slik måte at det fører til mindre avfall og lengre levetid på produktene.

2.3 Batterier og kjøretøy

I rapportens kapittel 11 anbefaler ekspertgruppen at det innføres en ordning der bilverksteder har en plikt til å tilby brukte bildeler ved reparasjoner av kjøretøy.

Et strengt krav om å tilby brukte bildeler ved reparasjoner av kjøretøy vil etter Konkurransetilsynets vurdering kunne ha uheldige virkninger for konkurransen i markedet. Dersom et slikt krav gjør det vanskeligere for nye aktører å etablere seg i markedet, eller det blir krevende for mindre aktører å etterleve kravet, vil det kunne hemme konkurransen. Før et slikt påbud eventuelt innføres er det nødvendig med et fungerende marked for brukte bildeler, slik at også mindre aktører og eventuelle nyetablerte aktører vil ha tilgang på nødvendige bildeler. Alternativt kan det vurderes å legge til rette for økt gjenbruk av bildeler uten at det stilles som et absolutt krav for alle bilverksteder.

Konkurransetilsynet mener på denne bakgrunn at det bør utredes nærmere hvordan et slikt krav bør utformes, og hvordan man samtidig kan sikre at det ikke hindrer velfungerende konkurranse i markedet for bilverksteder.

2.4 Bygg, anlegg og eiendom

Ekspertgruppen anbefaler i rapportens kapittel 13 at det i offentlige anskaffelser settes krav til sirkulære løsninger i alle bygg- og anleggsprosjekt. Det anbefales også at kriteriene i offentlige anskaffelser i større grad vektlegger sirkularitet, slik at bygg- og anleggsprosjekt som benytter sirkulære løsninger premieres i vesentlig større grad enn i dag.

Det er Konkurransetilsynets vurdering at eventuelle krav om vektlegging av sirkulære løsninger må utformes på en slik måte at de ikke begrenser konkurransen om offentlige anskaffelser. Konkurransen er et viktig virkemiddel for å oppnå effektiv ressursbruk ved offentlige innkjøp, og bidrar til økt innovasjon, for eksempel om mer bærekraftige løsninger og sirkulære løsninger. En begrensning av konkurransen, for eksempel ved å stille krav som begrenser hvor mange aktører som kan delta i anbudskonkurranser eller stiller krav om spesifikke løsninger eller teknologier, vil kunne føre til mindre effektiv bruk av samfunnets ressurser og mindre innovasjon. Tilsynet har også i tidligere høringssvar om offentlige anskaffelser vist til behovet for tilstrekkelig fleksibilitet for innkjøperne til å utforme anbudet hensiktsmessig, og at bruken av skjønn og fleksibilitet for å ivareta grønne hensyn ikke må begrense konkurransen på en slik måte at effektivitet og bærekraft i realiteten hindres.³

³ Konkurransetilsynets høringsuttalelse 7. mars 2023, på Nærings- og fiskeridepartementets høring av forslag til endringer i miljøbestemmelsene i forskrift om offentlige anskaffelser (FOA) § 7-9, forsyningsforskriften § 7-9

Konkurransetilsynet mener derfor at et eventuelt krav om sirkulære løsninger i offentlige anskaffelser må utformes slik at det samtidig ivaretar behovet for velfungerende konkurranse om offentlige anskaffelser.

2.5 Avfall

I rapportens kapittel 15 anbefaler ekspertgruppen blant annet at det utredes nærmere hvordan det kan sikres at produsenter i større grad må bidra til avfallsforebygging.

Konkurransetilsynet er enig med ekspertgruppen i at reduserte avfallsmengder, økt gjenvinning og ombruk i hovedsak må løses med virkemidler rettet mot produsentene, og er dermed positiv til en utredning av mulige virkemidler for avfallsforebygging.

Det er tilsynets oppfatning at økonomiske insentiver til å velge bærekraftige løsninger for både produsenter og forbrukere, er viktig for å lykkes med målsettingen om en mer sirkulær økonomi. Dersom det legges til rette for konkurranse om å finne de mest effektive løsningene for avfallsforebygging kan det gi innovasjon og nye løsninger som ikke bare gagnar miljøet, men også vil være lønnsomt for bedriftene. Tilsynet er derfor positiv til virkemidler som gjør bærekraftige alternativer mer gunstig, fremfor detaljert regulering av adferd.

På denne bakgrunn er det Konkurransetilsynets vurdering at forslag fra ekspertgruppen om å gjøre nye varer relativt dyrere, utvidet garantiperiode og rett til reparasjon, er tiltak som kan bidra til avfallsforebygging.

Ekspertgruppen anbefaler også i rapportens kapittel 15 en avgift på deponering av avfall og tiltak for økt utsortering av avfall. Konkurransetilsynet vil i denne sammenheng vise til at det i dag er en omfattende regulering av avfallsmarkedet. Dette er utfordrende for nye og mindre aktører. Konkurransetilsynet foreslår derfor at man også går gjennom regelverket for avfallsmarkedet, for å unngå regler som gjør det unødig vanskelig for nye foretak å etablere seg i avfallsmarkedet. Dette kan ha stor gevinst både ved at nye aktører kan etablere seg, i tillegg til at disse nykommerne vil øke de etablerte selskaperes motivasjon til å skape nye løsninger.

Med hilsen

Marita Skjæveland
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Mottaker

Klima- og miljødepartementet

Postadresse

Postboks 8013 Dep

*Poststed*0030 OSLO
Norge*Kontakt/e-post*

postmottak@kld.dep.no